

schooljuf met een missie

Jolanda Hondius

Lily Heijnen

Jolanda Hondius is onderwijzeres op een Montessorischool en heeft al meer dan dertig jaar ijslanders. Sinds tien jaar probeert ze samen met haar IJslandse paarden kinderen met gedragsstoornissen (sociale) vaardigheden te leren. De redactie van IJP ging bij haar op bezoek om hier meer over te horen.

De eerste

In 1980 kreeg Jolanda haar eerste ijslander van haar man Rob die twee jaar eerder zelf een ijslander had aangeschaft. Zowel Rob als Jolanda reden daarvoor in maneges op grote paarden met als doel winstpunten te halen met die KWPN-ers. Daarnaast gaf Jolanda les. In maneges in en om Amsterdam werd door instructeurs van de bereden politie instructie gegeven, zij verzorgden ook een interne opleiding voor manegemedewerkers, die Jolanda gevolgd heeft.

Toch kozen zowel Rob als Jolanda voor de ijslander. Ze waren weg van het karakter, de soberheid en de spetterende gangen. Ook speelde het financiële aspect een rol; een eigen paard houden in een manege kost scheppen geld. "En" zegt Jolanda, "de manier waarop paarden in een manege gehouden worden vind ik toch wel zielig. Onze ijslanders lopen in een eigen kudde het hele jaar buiten op gras. We hebben de dierenarts alleen nodig voor vaccinaties."

Meer ijslanders, meer gezichtspunten

Ze kochten meer ijslanders, vaak als vierjarige. Rob reed ze in en als ze een jaar of zeven waren, werden ze weer verkocht. In die ruim dertig jaar hebben Jolanda en Rob veel aspecten van het rijden met ijslanders bekeken, uitgeprobeerd en gedaan. Ze bestudeerden de video's van Walter Feldmann junior en brachten verschillende bezoeken aan IJsland waar ze onder andere in Hólar gingen kijken hoe daar de paarden ingereden werden. "Ze doen het daar anders dan hier en je moet niet alles overnemen" aldus Jolanda.

Ook buiten de ijslanderwereld oriënteerden ze zich en leerden ze dingen die goed toe te passen zijn bij ijslanders. Zo deden ze een periode aan westernrijden. Rob rijdt ook nog steeds aangespannen. Van Piet Bakker die met zijn twee Lippizaner hengsten met lange lijnen werkt, leerden ze deze manier van trainen. "Je kan dressuurmatig werken zoals schouderbinnenwaards en het is handig in de winter als je niet kunt of wilt rijden" zegt Rob.

Begeleiden van kinderen

Jolanda werkt al vijandertig jaar in het lager onderwijs en verdiepte zich in remedial teaching en coaching. "Daarbij geef je individueel aandacht aan kinderen met leer- en gedragsproblemen die het in de klas niet redden," zegt ze. "Het leek me geweldig dit te combineren met mijn ijslanderhobby. Tien jaar geleden ben ik daar met Fieke Klein Wasink, die pedagoog/psycholoog is, over gaan praten en nadenken. Spiegelen en leiderschap zijn elementen die ik veel gebruik in de lessen, daar zijn ijslanders zeer geschikt voor." Het principe van spiegelen: iedere actie geeft een reactie. Geen actie geeft dus geen reactie.

Ook bij kinderen moet je de tijd nemen, kijken en afwachten wat ze uit zichzelf doen

Hoe ben je de eerste keer in contact gekomen met een kind om te begeleiden?

"Het begon met de zoon van een kennis die ook een ijslander op de boerderij in pension had staan. Die jongen heeft een aan autisme gerelateerde stoornis. Met mijn ijslandse paard als hulpmiddel leerde ik hem contact maken en bracht structuur aan". De begeleiding was een succes en dan gaat het via mond-tot-mondreclame snel. "Ik heb nu zelfs een wachtlijst" zegt Jolanda. Ze begeleidt maximaal tien kinderen per week – altijd individueel – minimaal een half uur, vaak één uur en in uitzonderingsgevallen zelfs tweeënhalve uur. Sommigen komen één keer per week, anderen eens in de veertien dagen.

foto: Lily Heijnen

Aan de slag

"Laat ik voorstellen dat veiligheid heel belangrijk is" zegt Jolanda, "met dit als basis gaan we aan de slag. In het omgaan met paarden is contactmaken een belangrijke eerste stap: kijk naar het paard, stel je open, nodig hem uit om naar je toe te komen... Je moet geen druk uitoefenen maar wel duidelijk zijn."

Welke kinderen komen voor deze therapie in aanmerking?

"De meeste kinderen hebben een vorm van autisme of ADHD, altijd spelen gedragsstoornissen een rol" legt Jolanda uit. "Dus belangrijke aspecten zijn leren contact maken en sociale vaardigheidstraining."

Jolanda doet altijd een intakegesprek en vraagt de ouders waaraan zij verwachten dat er gewerkt wordt. Zij spreekt met ouders duidelijke doelen af. Het is belangrijk bij het opstellen van het plan keuzes te maken en resultaatgericht te werken. Wil het in de les behaalde resultaat beklijven, dan moet je wel met de ouders op één lijn zitten, zodat thuis dezelfde afspraken gelden."

Een contract

Met moeilijke kinderen wordt altijd een contract afgesloten dat ze moeten tekenen. In het contract staat dat ze, in verband met de veiligheid, altijd naar Jolanda moeten luisteren. Als zich in de praktijk een situatie voordoet waarbij een kind niet luistert laat Jolanda het direct van het paard afstappen. "Als dit onvoldoende effect heeft gaat het kind van les af." Zowel in de klas als daarbuiten vind ze het belangrijk om naar de kinderen te luisteren en te vragen: waar droom je van? "Ook bij kinderen moet je de tijd nemen, kijken en afwachten wat ze uit zichzelf doen," zegt ze. "Wat de paarden betreft twijfel ik nooit, ik stel eisen en ik ben alert maar je krijgt er veel voor terug als je ook goed naar je paard kijkt."

Op het moment van dit interview is Jolanda bezig met Lisa*, een bescheiden, onzeker dertienjarig meisje, dat niet goed contact kan maken en niet voor zichzelf durft op te komen. Ze is bang om fouten te maken, wacht af en praat weinig. Lisa heeft intussen geleerd dat ze bij het uitkrabben van de hoeven van het paard mag verwachten dat hij alle vier zijn voeten geeft als zij daarom vraagt, maar daar moet ze dan wel duidelijk in zijn.

Ze brengt Hrim zelfstandig naar de roundpen waar het de bedoeling is dat zij de loslopende ijslander uitnodigt contact te maken. Dat is nog niet zo simpel, want zolang Jolanda in de buurt is, is hij erg op zijn echte bazin gericht. Dus verstopt Jolanda zich achter een schuur om Lisa de gelegenheid te geven het contact uit te lokken.

De volgende oefening is in stap gaan en halthouden. Lisa zit zonder zadel op de ijslander met teugels aan het halster. Ze oogt ontspannen. Bij het aanstappen en poging tot halthouden valt op dat ze geen gebruik maakt van haar stem, ook haar lichaamstaal en het gebruik van de teugels is minimaal. De ijslander spiegelt Lisa's gedrag: zij toont geen leiderschap (geeft heel aarzelend hulpen) en Hrim luistert dan niet.

Jolanda vraagt Lisa om duidelijker te zijn en de ijslander reageert dan door netjes halt te houden. Jolanda vraagt Lisa hoe ze dat ervaren heeft en stimuleert haar zichzelf een compliment te geven.

Na deze oefeningen zadelt Jolanda twee ijslanders en gaat ze met Lisa op het handpaard nog een ritje in het bos maken. Het ziet er heel goed uit als de twee aan het eind van de rit in tölt weer bij de boerderij aankomen en Lisa er duidelijk plezier in heeft gehad. Ze helpt bij het afzadelen en voeren; ook het uitdelen van de emmers en weer ophalen is een stukje training.

* in verband met de privacy zijn naam en leeftijd aangepast

Kennismaken en leren omgaan met ijslanders

Naast de kinderen met gedrags- en contactproblemen geeft Jolanda ook les aan meisjes waarvan de ouders vinden dat ze op de manege alleen leren rijden, maar niet leren omgaan met paarden. En dat is een aspect waarop bij Jolanda juist de nadruk ligt.

"Ook bieden we mensen die overwegen een ijslander te kopen, maar daar nog geen ervaring mee hebben, de gelegenheid er kennis mee te maken. "Sommige ruiters die op grote paarden rijden denken dat een ijslander een makkie is. En die verbazen zich dan over de tölt en ook over het feit dat je echt wel op een andere manier moet kunnen rijden dan bij de grote paarden.

Ook deze kennismakingslessen begeleiden we zorgvuldig. Het zijn tenslotte wel onze eigen paarden waar we zelf ook lekker op willen blijven rijden. "Door mensen les te geven" zegt Jolanda, "realiseer je je wat je hebt en als ik hier om me heen kijk en onze zes ijslanders zie, ben ik dankbaar dat ik dit kan en mag doen." ■

